HỆ THỐNG MÁY TÍNH

04 - Bộ lệnh máy tính (Phần 3)

THAM KHẢO LẬP TRÌNH HỢP NGỮ CHO 8086

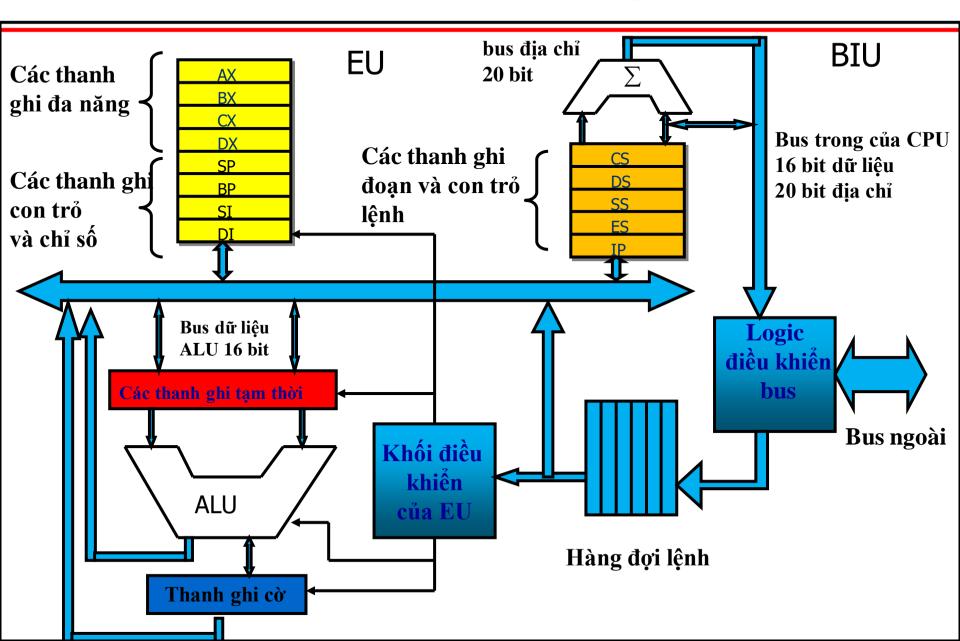
Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Cấu trúc bên trong
- Mô tả tập lệnh của 8086
- Lập trình hợp ngữ 8086

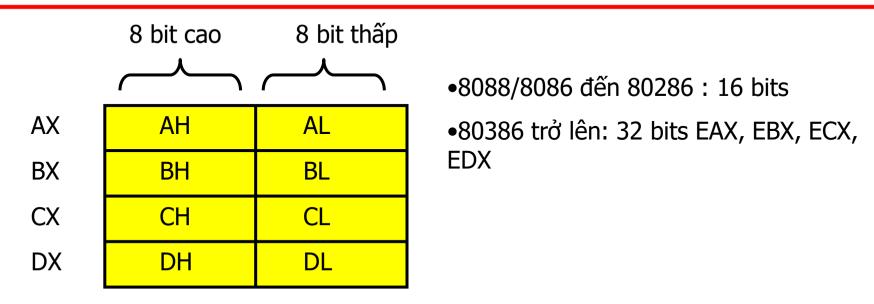
Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Cấu trúc bên trong
 - ☐ Sơ đồ khối
 - ☐ Các thanh ghi đa năng
 - ☐ Các thanh ghi đoạn
 - ☐ Các thanh ghi con trỏ và chỉ số
 - ☐ Thanh ghi cờ
 - ☐ Hàng đợi lệnh
- Mô tả tập lệnh của 8086
- Lập trình hợp ngữ 8086

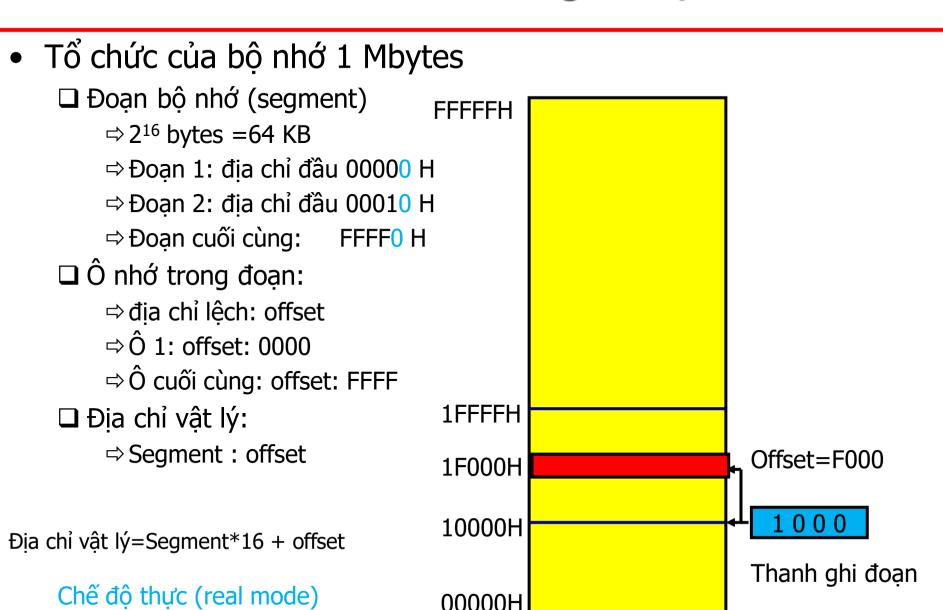
Sơ đồ khối 8088/8086

Các thanh ghi đa năng của 8088/8086

- Thanh ghi chứa AX (accumulator): chứa kết quả của các phép tính. Kết quả 8 bit được chứa trong AL
- Thanh ghi cơ sở BX (base): chứa địa chỉ cơ sở, ví dụ của bảng dùng trong lệnh XLAT (Translate)
- Thanh ghi đếm CX (count): dùng để chứa số lần lặp trong các lệnh lặp (Loop). CL được dùng để chứa số lần dịch hoặc quay trong các lệnh dịch và quay thanh ghi
- Thanh ghi dữ liệu DX (data): cùng AX chứa dữ liệu trong các phép tính nhân chia số 16 bit. DX còn được dùng để chứa địa chỉ cổng trong các lệnh vào ra dữ liệu trực tiếp (IN/OUT)

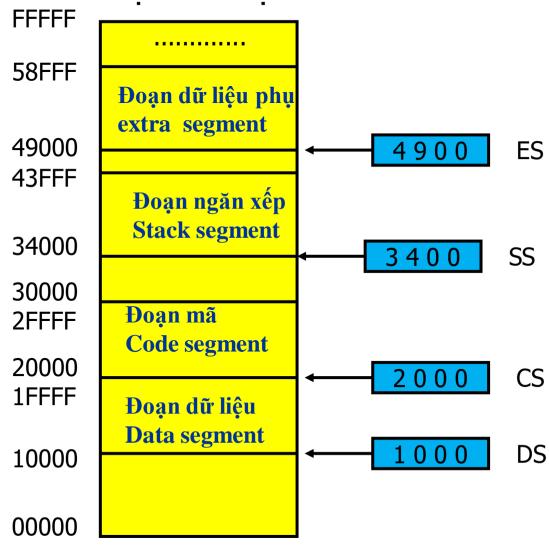

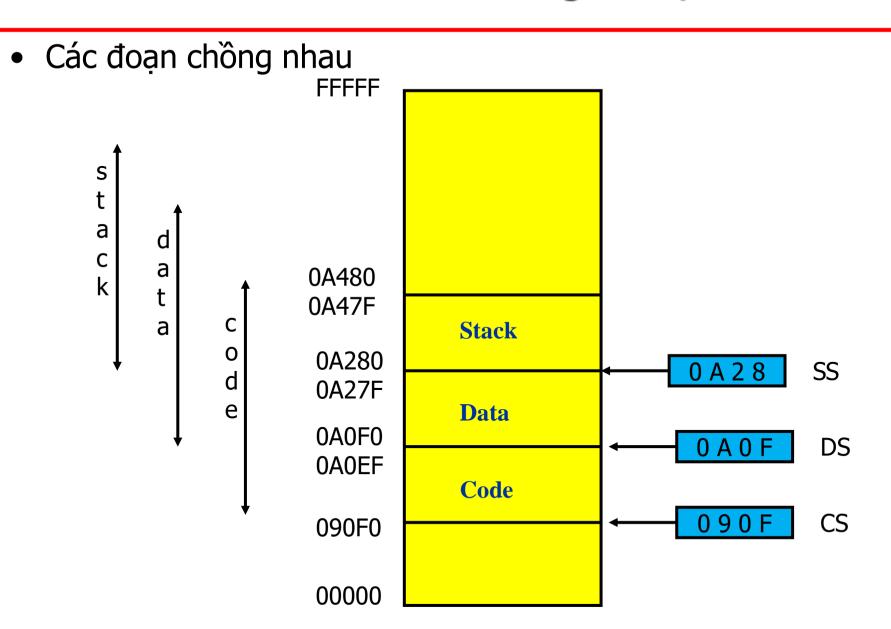
Ví dụ: Địa chỉ vật lý 12345H

Địa chỉ đoạn	Điạ chỉ lệch
1000 H	2345H
1200 H	0345H
1004 H	?
0300 H	?

Ví dụ: Cho địa chỉ đầu của đoạn: 49000 H, xác định địa chỉ cuối

Các thanh ghi đoạn: chứa địa chỉ đoạn

Các thanh ghi con trỏ và chỉ số

 Chứa địa chỉ lệch (offset) ☐ Con trỏ lênh IP (instruction pointer): chứa địa chỉ lênh tiếp theo trong đoan mã lênh CS. ⇒ CS:IP ☐ Con trỏ cơ sở BP (Base Pointer): chứa địa chỉ của dữ liệu trong đoạn ngăn xếp SS hoặc các đoan khác ⇒ SS:BP ☐ Con trỏ ngăn xếp SP (Stack Pointer): chứa địa chỉ hiện thời của đỉnh ngăn xếp ⇒ SS:SP ☐ Chỉ số nguồn SI (Source Index): chứa địa chỉ dữ liệu nguồn trong đoạn dữ liêu DS trong các lênh chuỗi ⇒ DS:SI ☐ Chỉ số đích (Destination Index): chứa địa chỉ dữ liệu đích trong đoạn dữ liêu DS trong các lênh chuối ⇒ DS:DI ☐ SI và DI có thể được sử dụng như thanh ghi đa năng

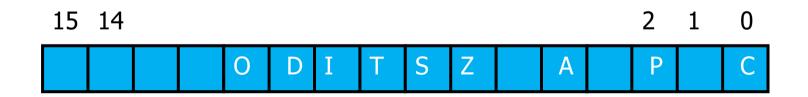
□ 80386 trở lên 32 bit: EIP, EBP, ESP, EDI, ESI

Các thanh ghi con trỏ và chỉ số

Thanh ghi đoạn và thanh ghi lệch ngầm định

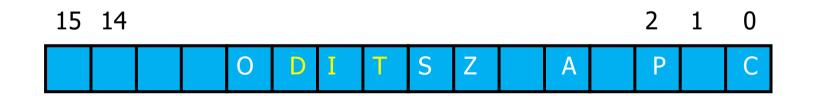
Segment	Offset	fset Chú thích	
CS	IP	Địa chỉ lệnh	
SS	SP hoặc BP	Địa chỉ ngăn xếp	
DS	BX, DI, SI, số 8 bit hoặc số 16 bit	Địa chỉ dữ liệu	
ES	DI	Địa chỉ chuỗi đích	

Thanh ghi cờ (Flag Register)

- 9 bit được sử dụng, 6 cờ trạng thái:
 - ☐ C hoặc CF (carry flag)): CF=1 khi có nhớ hoặc mượn từ MSB
 - ☐ P hoặc PF (parity flag): PF=1 (0) khi tổng số bít 1 trong kết quả là chẵn (lẻ)
 - ☐ A hoặc AF (auxilary carry flag): cờ nhớ phụ, AF=1 khi có nhớ hoặc mượn từ một số BCD thấp sang BCD cao
 - ☐ Z hoặc ZF (zero flag): ZF=1 khi kết quả bằng 0
 - ☐ S hoặc SF (Sign flag): SF=1 khi kết quả âm
 - □ O hoặc OF (Overflow flag): cờ tràn OF=1 khi kết quả là một số vượt ra ngoài giới hạn biểu diễn của nó trong khi thực hiện phép toán cộng trừ số có dấu

Thanh ghi cờ (Flag Register)

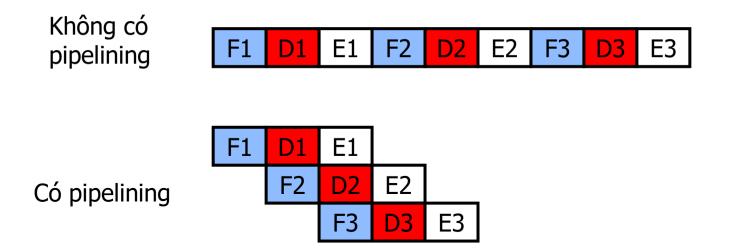
- 3 cờ điều khiển
 - ☐ T hoặc TF (trap flag)): cờ bẫy, TF=1 khi CPU làm việc ở chế độ chạy từng lệnh
 - ☐ I hoặc IF (Interrupt enable flag): cờ cho phép ngắt, IF=1 thì CPU sẽ cho phép các yêu cầu ngắt (ngắt che được) được tác động (Các lệnh: STI, CLI)
 - ☐ D hoặc DF (direction flag): cờ hướng, DF=1 khi CPU làm việc với chuỗi ký tư theo thứ tư từ phải sang trái (lênh STD, CLD)

Thanh ghi cờ (Flag Register)

- ☐ SF=0 vì msb trong kết quả =0
- ☐ PF=1 vì có 0 bít của tổng bằng 1
- ☐ ZF=1 vì kết qủa thu được là 0
- □ CF=1 vì có nhớ từ bít msb trong phép cộng
- ☐ OF=1 vì có tràn trong phép cộng 2 số âm

Hàng đợi lệnh

- 4 bytes đối với 8088 và 6 bytes đối với 8086
- Xử lý pipeline

Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Cấu trúc bên trong
- Mô tả tập lệnh của 8086
 - ☐ Các lệnh di chuyển dữ liệu
 - ☐ Các lệnh số học và logic
 - ☐ Các lệnh điều khiển chương trình
- Lập trình hợp ngữ với 8086

- MOV, XCHG, POP, PUSH, POPF, PUSHF, IN, OUT
- Các lệnh di chuyển chuỗi MOVS, MOVSB, MOVSW

MOV

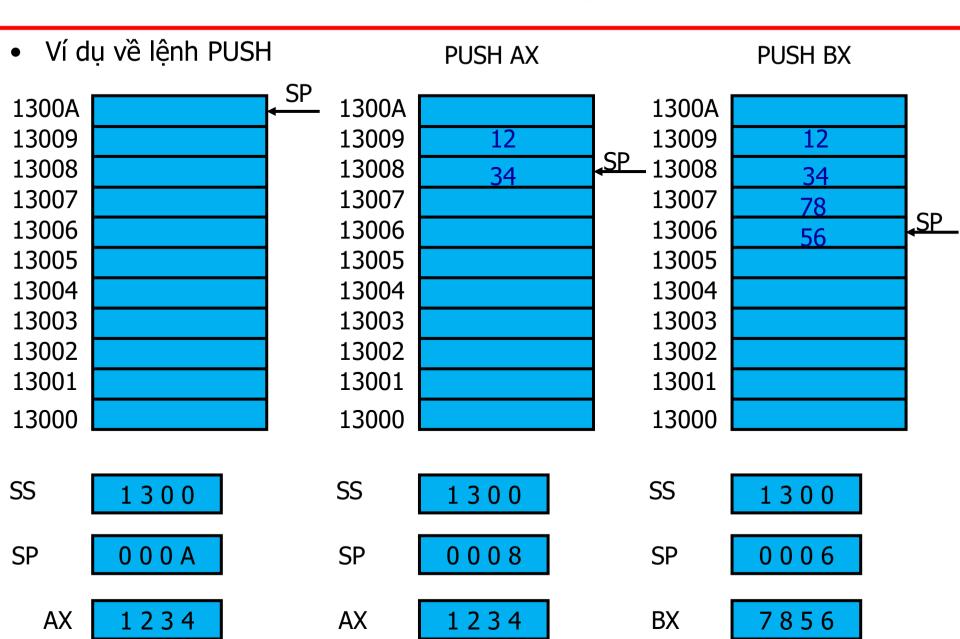
- ☐ Dùng để chuyển giữa các thanh ghi, giữa 1 thanh ghi và 1 ô nhớ hoặc chuyển 1 số vào thanh ghi hoặc ô nhớ
- ☐ Cú pháp: MOV Đích, nguồn
- ☐ Lệnh này không tác động đến cờ
- ☐ Ví dụ:
 - ⇒ MOV AX, BX
 - ⇒ MOV AH, 'A'
 - ⇒ MOV AL, [1234H]

Khả năng kết hợp toán hạng của lệnh MOV

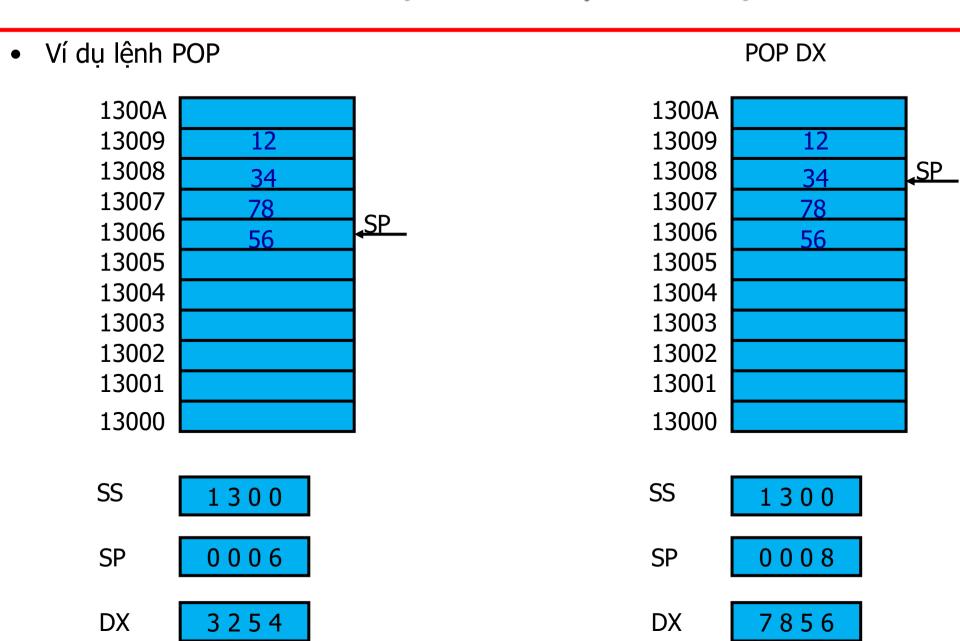
Đích Nguồn	Thanh ghi đa năng	Thanh ghi đoạn	ô nhớ	Hằng số
Thanh ghi đa năng	YES	YES	YES	NO
Thanh ghi đoạn	YES	NO	YES	NO
Ô nhớ	YES	YES	NO	NO
Hằng số	YES	NO	YES	NO

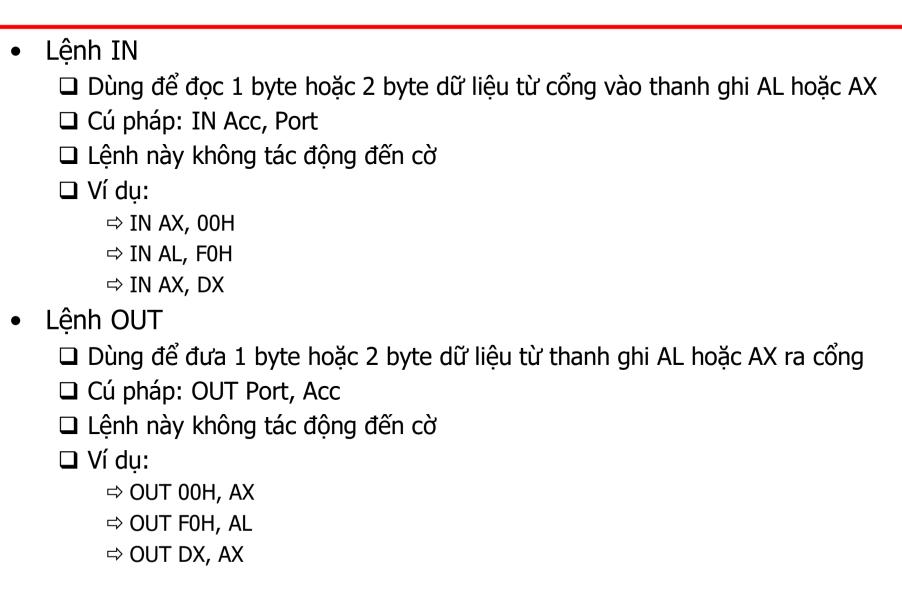
- Lệnh XCHG
 - ☐ Dùng để hoán chuyển nội dung giữa hai thanh ghi, giữa 1 thanh ghi và 1 ô nhớ
 - ☐ Cú pháp: XCHG Đích, nguồn
 - Giới hạn: toán hạng không được là thanh ghi đoạn
 - Lệnh này không tác động đến cờ
 - ☐ Ví dụ:
 - ⇒ XCHG AX, BX
 - ⇒ XCHG AX, [BX]

- Lệnh PUSH
 - ☐ Dùng để cất 1 từ từ thanh ghi hoặc ô nhớ vào đỉnh ngăn xếp
 - ☐ Cú pháp: PUSH Nguồn
 - ☐ Mô tả: SP=SP-2, Nguồn => {SP}
 - ☐ Giới hạn: thanh ghi 16 bit hoặc là 1 từ nhớ
 - ☐ Lệnh này không tác động đến cờ
 - ☐ Ví dụ:
 - ⇒ PUSH BX
 - ⇒ PUSH PTR[BX]
- Lênh PUSHF
 - ☐ Cất nội dung của thanh ghi cờ vào ngăn xếp

- Lệnh POP
 - ☐ Dùng để lấy lại 1 từ vào thanh ghi hoặc ô nhớ từ đỉnh ngăn xếp
 - ☐ Cú pháp: POP Đích
 - ☐ Mô tả: {SP} => Đích, SP=SP+2
 - ☐ Giới hạn: thanh ghi 16 bit (trừ CS) hoặc là 1 từ nhớ
 - ☐ Lệnh này không tác động đến cờ
 - ☐ Ví dụ:
 - ⇒ POP BX
 - ⇒ POP PTR[BX]
- Lênh POPF
 - ☐ Lấy 1 từ từ đỉnh ngăn xếp rồi đưa vào thanh ghi cờ

 Các lênh di chuyển chuỗi MOVS, MOVSB, MOVSW ☐ Dùng để chuyển một phần tử của chuỗi này sang một chuỗi khác ☐ Cú pháp: MOVS chuỗi đích, chuỗi nguồn **MOVSB MOVSW** ☐ Thực hiên: ⇒ DS:SI là địa chỉ của phần tử trong chuỗi nguồn ⇒ ES:DI là địa chỉ của phần tử trong chuỗi đích ⇒ Sau mỗi lần chuyển SI=SI +/- 1, DI=DI +/- 1 hoặc SI=SI +/- 2, DI=DI +/-2 tuỳ thuộc vào cờ hướng DF là 0/1 ☐ Lênh này không tác đông đến cờ ☐ Ví du: ⇒ MOVS byte1, byte2

Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Cấu trúc bên trong
- Mô tả tập lệnh của 8086
 - ☐ Các lệnh di chuyển dữ liệu
 - ☑ Các lệnh số học và logic
 - ☐ Các lệnh điều khiển chương trình
- Lập trình hợp ngữ với 8086

- ADD, ADC, SUB, MUL, IMUL, DIV, IDIV, INC, DEC
- AND, OR, NOT, NEG, XOR
- Lệnh quay và dịch: RCL, RCR, SAL, SAR, SHL, SHR
- Lệnh so sánh: CMP, CMPS
- Lênh ADD
 - ☐ Lệnh cộng hai toán hạng
 - ☐ Cú pháp: ADD Đích, nguồn
 - ☐ Thực hiện: Đích=Đích + nguồn
 - ☐ Giới hạn: toán hạng không được là 2 ô nhớ và thanh ghi đoạn
 - ☐ Lệnh này thay đổi cờ: AF, CF, OF, PF, SF, ZF
 - ☐ Ví dụ:
 - ⇒ ADD AX, BX
 - ⇒ ADD AX, 40H

Lênh ADC ☐ Lênh công có nhớ hai toán hang ☐ Cú pháp: ADC Đích, nguồn ☐ Thực hiện: Đích=Đích + nguồn+CF ☐ Giới han: toán hang không được là 2 ô nhớ và thanh ghi đoan ☐ Lênh này thay đổi cờ: AF, CF, OF, PF, SF, ZF ☐ Ví du: ⇒ ADC AL, 30H Lênh SUB ☐ Lênh trừ ☐ Cú pháp: SUB Đích, nguồn ☐ Thực hiện: Đích=Đích - nguồn ☐ Giới hạn: toán hạng không được là 2 ô nhớ và thanh ghi đoạn ☐ Lênh này thay đổi cờ: AF, CF, OF, PF, SF, ZF ☐ Ví du: ⇒ SUB AL, 30H

- Lệnh MUL
 - ☐ Lệnh nhân số không dấu
 - ☐ Cú pháp: MUL nguồn
 - ☐ Thực hiện:
 - ⇒ AX=AL* nguồn8bit
 - ⇒ DXAX=AX*nguồn16bit
 - ☐ Lệnh này thay đổi cờ: CF, OF
 - ☐ Ví du:
 - ⇒ MUL BL
- Lênh IMUL
 - □ nhân số có dấu

Lênh DIV ☐ Lênh chia 2 số không dấu ☐ Cú pháp: DIV nguồn ☐ Thực hiện: ⇒ AL = thương (AX / nguồn8bit); AH=dư (AX / nguồn8bit) \Rightarrow AX = thương (DXAX / nguồn16bit); DX=dư (DXAX / nguồn16bit) ☐ Lênh này không thay đổi cờ ☐ Ví du: ⇒ DIV BL Lênh IDIV ☐ chia 2 số có dấu

```
Lênh INC
 ☐ Lênh công 1 vào toán hang là thanh ghi hoặc ô nhớ
 ☐ Cú pháp: INC Đích
 ☐ Thực hiện: Đích=Đích + 1
 ☐ Lênh này thay đổi cờ: AF, OF, PF, SF, ZF
 ☐ Ví du:
     ⇒ INC AX
Lênh DEC
 ☐ Lệnh trừ 1 từ nội dung một thanh ghi hoặc ô nhớ
 ☐ Cú pháp: DEC Đích
 ☐ Thực hiện: Đích=Đích - 1
 ☐ Lệnh này thay đổi cờ: AF, OF, PF, SF, ZF
 ☐ Ví du:
     ⇒ DEC [BX]
```

- Lệnh AND
 Lệnh AND logic 2 toán hạng
 Cú pháp: AND Đích, nguồn
 Thực hiện: Đích=Đích And nguồn
 Giới hạn: toán hạng không được là 2 ô nhớ hoặc thanh ghi đoạn
 Lệnh này thay đổi cờ: PF, SF, ZF và xoá cờ CF, OF
 Ví du:
- Lênh XOR, OR: tương tư như lênh AND

⇒ AND BL, 0FH

- Lệnh NOT: đảo từng bit của toán hạng
- Lệnh NEG: xác định số bù 2 của toán hạng

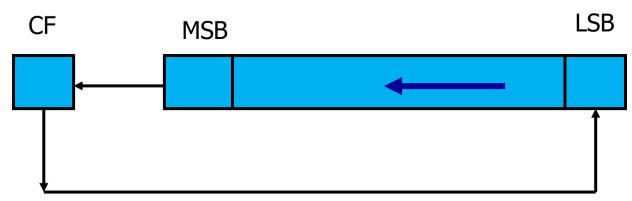
```
Lênh CMP
 ☐ Lênh so sánh 2 byte hoặc 2 từ
 ☐ Cú pháp: CMP Đích, nguồn
 ☐ Thực hiện:
     \Rightarrow Đích = nguồn : CF=0 ZF=1
     ⇒ Đích> nguồn : CF=0 ZF=0
     ⇒ Đích < nguồn : CF=1 ZF=0
 ☐ Giới han: toán hang phải cùng độ dài và không được là 2 ô nhớ
Lênh CMPS
 ☐ Dùng để so sánh từng phần tử của 2 chuỗi có các phần tử cùng loại
 ☐ Cú pháp: CMPS chuỗi đích, chuỗi nguồn
               CMPSB
               CMPSW
 ☐ Thực hiện:
     ⇒ DS:SI là địa chỉ của phần tử trong chuỗi nguồn
     ⇒ ES:DI là địa chỉ của phần tử trong chuỗi đích
     ⇒ Sau mỗi lần so sánh SI=SI +/- 1, DI=DI +/- 1 hoặc SI=SI +/- 2, DI=DI +/- 2 tuỳ
       thuộc vào cờ hướng DF là 0/1
 ☐ Câp nhât cờ AF, CF, OF, PF, SF, ZF
```

- Lệnh RCL
 - ☐ Lệnh quay trái thông qua cờ nhớ
 - ☐ Cú pháp: RCL Đích, CL (với số lần quay lớn hơn 1)

RCL Đích, 1

RCL Đích, Số lần quay (80286 trở lên)

- ☐ Thực hiện: quay trái đích CL lần
- ☐ Đích là thanh ghi (trừ thanh ghi đoạn) hoặc ô nhớ
- ☐ Lệnh này thay đổi cờ: CF, OF

- Lênh RCR
 - ☐ Lệnh quay phải thông qua cờ nhớ

Lệnh ROL
 □ Lệnh quay trái
 □ Cú pháp: ROL Đích, CL (với số lần quay lớn hơn 1)
 ROL Đích, 1
 ROL Đích, Số lần quay (80286 trở lên)
 □ Thực hiện: quay trái đích CL lần
 □ Đích là thanh ghi (trừ thanh ghi đoạn) hoặc ô nhớ
 □ Lênh này thay đổi cờ: CF, OF

Lệnh RORLệnh quay phải

Các lệnh số học và logic

- Lệnh SAL
 - ☐ Lênh dịch trái số học
 - ☐ Cú pháp: SAL Đích, CL (với số lần dịch lớn hơn 1)

SAL Đích, 1

SAL Đích, số lần dịch (80286 trở lên)

- ☐ Thực hiện: dịch trái đích CL bit tương đương với Đích=Đích*2^{CL}
- ☐ Lệnh này thay đổi cờ SF, ZF, PF

- Lệnh SHL
 - ☐ Lệnh dịch trái logic tương tự như SAL

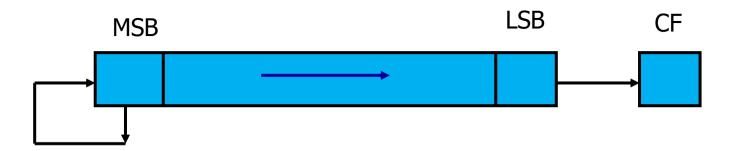
Các lệnh số học và logic

- Lệnh SAR
 - ☐ Lệnh dịch phải số học
 - ☐ Cú pháp: SAR Đích, CL (với số lần dịch lớn hơn 1)

SAR Đích, 1

hoặc SAR Đích, số lần dịch (80286 trở lên)

- ☐ Thực hiện: dịch phải đích CL bit
- ☐ Lệnh này thay đổi cờ SF, ZF, PF, CF mang giá trị của MSB

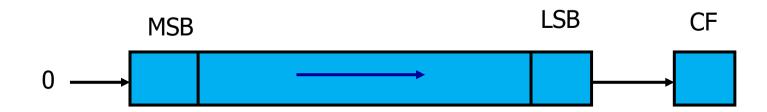
Các lệnh số học và logic

- Lênh SHR
 - ☐ Lệnh dịch phải logic
 - ☐ Cú pháp: SHR Đích, CL (với số lần dịch lớn hơn 1)

SHR Đích, 1

hoặc SHR Đích, số lần dịch (80286 trở lên)

- ☐ Thực hiện: dịch phải đích CL bit
- ☐ Lệnh này thay đổi cờ SF, ZF, PF, CF mang giá trị của LSB

Chú ý: Trong các lệnh dịch và quay, toán hạng không được là thanh ghi đoạn

Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Cấu trúc bên trong
- Mô tả tập lệnh của 8086
 - ☐ Các lệnh di chuyển dữ liệu
 - ☐ Các lệnh số học và logic
 - ☑ Các lệnh điều khiển chương trình
 - ⇒ Lệnh nhảy không điều kiện: JMP
 - ⇒ Lệnh nhảy có điều kiện JE, JG, JGE, JL, JLE...
 - ⇒ Lệnh lặp LOOP
 - ⇒ Lệnh gọi chương trình con CALL
 - ⇒ Lệnh gọi chương trình con phục vụ ngắt INT và IRET
- Lập trình hợp ngữ với 8086

Lệnh nhảy không điều kiện JMP

- Dùng để nhảy tới một địa chỉ trong bộ nhớ
- 3 loại: nhảy ngắn, gần và xa
 - ☐ Lệnh nhảy ngắn (short jump)
 - ⇒Độ dài lệnh 2 bytes:

- ⇒ Phạm vi nhảy: -128 đến 127 bytes so với lệnh tiếp theo lệnh JMP
- ⇒ Thực hiện: IP=IP + độ lệch
- ⇒ Ví dụ:

XOR BX, BX

Nhan: MOVAX, 1

ADD AX, BX

JMP SHORT Nhan

Lệnh nhảy không điều kiện JMP

☐ Lệnh nhảy gần (near jump)

⇒ Phạm vi nhảy: ± 32 Kbytes so với lệnh tiếp theo lệnh JMP

⇒Ví du:

XOR BX, BX

Nhan: MOVAX, 1

ADD AX, BX

IMPNEAR Nhan

XOR CX, CX

MOVAX, 1

ADD AX, BX

JMP NEAR PTR BX

XOR CX, CX

MOVAX, 1

ADD AX, BX

JMP WORD PTR [BX]

Thực hiện: IP=IP+ độ lệch

IP=BX

IP=[BX+1][BX]

E '

Độ lệchLo

Độ lệchHi

Nhảy gián tiếp

Lệnh nhảy không điều kiện JMP

- ☐ Lệnh nhảy xa (far jump)
 - ⇒ Độ dài lệnh 5 bytes đối với nhảy tới nhãn:

E A IPLo	IP Hi	CS Lo	CS Hi
----------	-------	-------	-------

- ⇒ Phạm vi nhảy: nhảy trong 1 đoạn mã hoặc nhảy sang đoạn mã khác
- ⇒ Ví dụ:

EXTRN Nhan: FAR

Next: MOV AX, 1

ADD AX, BX

JMP FAR PTR Next

......

JMP FAR Nhan

XOR CX, CX

MOVAX, 1

ADD AX, BX

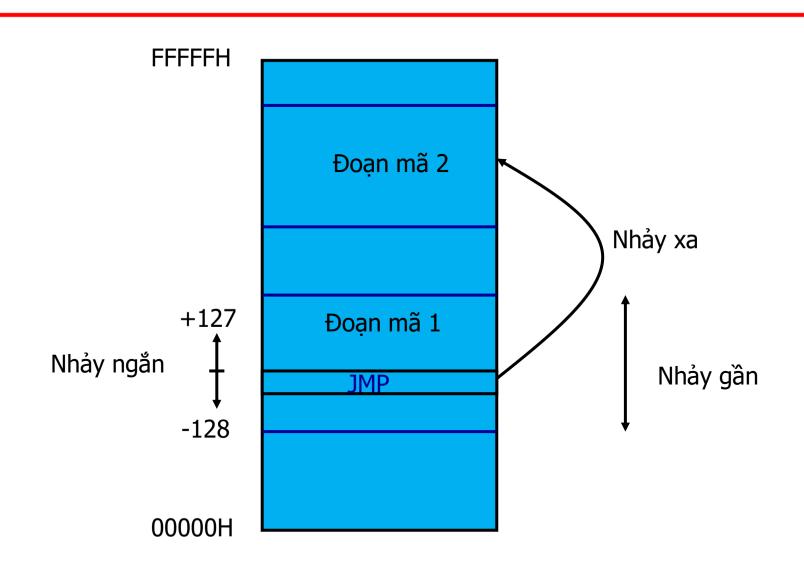
JMP DWORD PTR [BX]

Thực hiện: IP=IP của nhãn

CS=CS của nhãn

IP = [BX+1][BX]CS = [BX+3][BX+2]

Tóm tắt lệnh JMP

Lệnh nhảy có điều kiện

- JE or JZ, JNE or JNZ, JG, JGE, JL, JLE (dùng cho số có dấu) và JA, JB, JAE, JBE (dùng cho số không dấu) ...
- Nhảy được thực hiện phụ thuộc vào các cờ
- Là các lệnh nhảy ngắn
- Ví dụ:

Nhan1: XOR BX, BX

Nhan2: MOV AX, 1

CMPAL, 10H

JNE Nhan1

JE Nhan2

Thực hiện: IP=IP + độ dịch

Lệnh lặp LOOP

- LOOP, LOOPE/LOOPZ, LOOPNE/LOOPNZ
- Là lệnh phối hợp giữa DEC CX và JNZ

XOR AL, AL

MOV CX, 16

Lap: INCAL

LOOP Lap

XOR AL, AL

MOV CX, 16

Lap: INC AL

CMPAL, 10

LOOPE Lap

XOR AL, AL

MOV CX, 16

Lap: INCAL

CMPAL, 10

LOOPNE Lap

Lặp đến khí CX=0

Lặp đến khí CX=0 hoặc AL<>10

Lặp đến khí CX=0 hoặc AL=10

Lệnh CALL

- Dùng để gọi chương trình con
- Có 2 loại: CALL gần và CALL xa
 - ☐ CALL gần (near call): tương tự như nhảy gần
 - ⇒Gọi chương trình con ở trong cùng một đoạn mã

Tong PROC NEAR

ADD AX, BX

ADD AX, CX

RET

Tong ENDP

•••

CALL Tong

Tong PROC NEAR
ADD AX, BX
ADD AX, CX
RET

Tong ENDP

•••

MOV BX, OFFSET Tong
CALL BX

CALL WORD PTR [BX]

Cất IP vào ngăn xếp IP=IP + dịch chuyển RET: lấy IP từ ngăn xếp

Cất IP vào ngăn xếp IP= BX RET: lấy IP từ ngăn xếp Cất IP vào ngăn xếp IP= [BX+1] [BX] RET: lấy IP từ ngăn xếp

Lệnh CALL

☐ CALL xa (far call): tương tự như nhảy xa

⇒Gọi chương trình con ở ngoài đoạn mã

Tong PROC FAR

ADD AX, BX

ADD AX, CX

RET

Tong ENDP

•••

CALL Tong

Cất CS vào ngăn xếp Cất IP vào ngăn xếp IP=IP của Tong CS =CS của Tong RET: lấy IP từ ngăn xếp lấy CS từ ngăn xếp CALL DWORD PTR [BX]

Cất CS vào ngăn xếp Cất IP vào ngăn xếp IP = [BX+1][BX] CS= [BX+3][BX+2] RET: lấy IP từ ngăn xếp lấy CS từ ngăn xếp

Lệnh ngắt INT và IRET

- INT gọi chương trình con phục vụ ngắt (CTCPVN)
- Bảng vector ngắt: 1 Kbytes 00000H đến 003FF H
 - ☐ 256 vector ngắt
 - ☐ 1 vector 4 bytes, chứa IP và CS của CTCPVN
 - □ 32 vector đầu dành riêng cho Intel
 - □ 224 vector sau dành cho người dùng
- Cú pháp: INT Number
- Ví du: INT 21H gọi CTCPVN của DOS

Lệnh ngắt INT và IRET

- Thực hiện INT:
 - ☐ Cất thanh ghi cờ vào ngăn xếp
 - ☐ IF=0 (cấm các ngắt khác tác động), TF=0 (chạy suốt)
 - ☐ Cất CS vào ngăn xếp
 - ☐ Cất IP vào ngăn xếp
 - \square IP=[N*4], CS=[N*4+2]
- Găp IRET:
 - ☐ Lấy IP từ ngăn xếp
 - ☐ Lấy CS từ ngăn xếp
 - ☐ Lấy thanh ghi cờ từ ngăn xếp

Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Cấu trúc bên trong
- Mô tả tập lệnh của 8086
- Lập trình hợp ngữ 8086

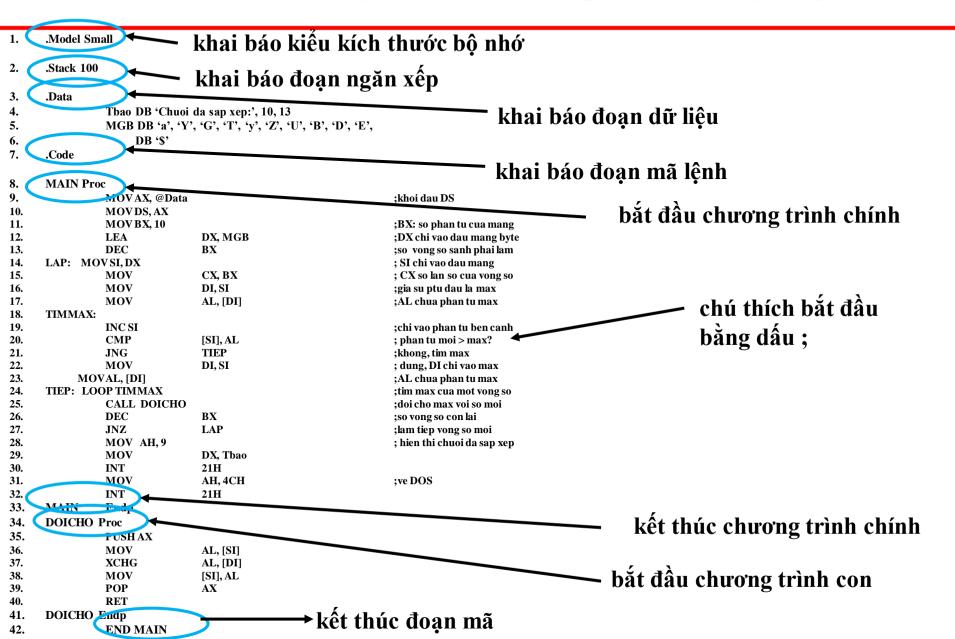
Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
 - ☐ Cú pháp của chương trình hợp ngữ
 - ☐ Dữ liệu cho chương trình
 - □ Biến và hằng
 - ☐ Khung của một chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

Cú pháp của chương trình hợp ngữ

Cú pháp của chương trình hợp ngữ

- Tên Mã lệnh Các toán hạng ; chú giải
- Chương trình dịch không phân biệt chữ hoa, chữ thường
- Trường tên:
 - ☐ chứa các nhãn, tên biến, tên thủ tục
 - □ độ dài: 1 đến 31 ký tự
 - ☐ tên không được có dấu cách, không bắt đầu bằng số
 - □ được dùng các ký tự đặc biệt: ? . @ _ \$ %
 - ☐ dấu . phải được đặt ở vị trí đầu tiên nếu sử dụng

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
 - ☐ Cú pháp của chương trình hợp ngữ
 - ☑ Dữ liệu cho chương trình
 - ☐ Biến và hằng
 - Khung của một chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

Dữ liệu cho chương trình

- Dữ liệu:
 - □ các số hệ số 2: 0011B
 - ☐ hệ số 10: 1234
 - □ hệ số 16: 1EF1H, 0ABBAH
 - ☐ Ký tự, chuỗi ký tự: 'A', 'abcd'

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
 - ☐ Cú pháp của chương trình hợp ngữ
 - ☐ Dữ liệu cho chương trình
 - ☑ Biến và hằng
 - Khung của một chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

- DB (define byte): định nghĩa biến kiểu byte
- DW (define word): định nghĩa biến kiểu từ
- DD (define double word): định nghĩa biến kiểu từ kép

Biến byte:

□ Tên	DB	gia_tr <u>i</u> _khởi đầu	
□ Ví dụ:			MOV AL, B1
⇒B1	DB	4	MOV AL, DI
⇒B1	DB	?	LEA BX, B1
⇒C1	DB	`\$ ′	MOV AL, [BX]
⇒C1	DB	34	

☐ Tên

gia_tri_khởi đầu DW

☐ Ví du:

⇒ W1 DW

⇒ W2 DW

Biến mảng:

4, 5, 6, 7, 8, 9 □ M1 DB

100 DUP(0) □ M2 DB

100 DUP(?) □ M3 DB

- 4, 3, 2, 2 DUP (1, 2 DUP(5), 6) ☐ M4 DB
- 4, 3, 2, 1, 5, 5, 6, 1, 5, 5, 6 □ M4 DB

8

9

13005

13004 13003

13002

1300A

13009

13008

13007

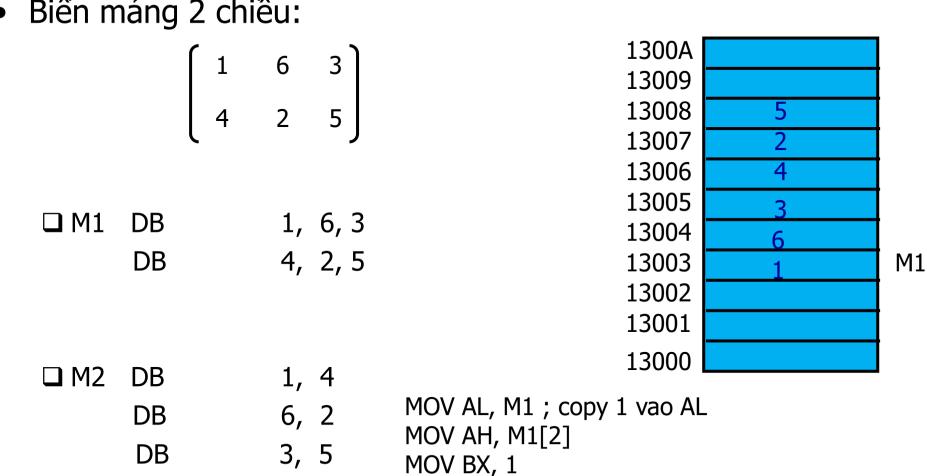
13006

13001

13000

M1

• Biến mảng 2 chiều:

MOV SI, 1 MOV CL, M1[BX+SI] MOV AX, Word Ptr M1[BX+SI+2] MOV DL, M1[BX][SI]

Biến kiểu xâu ký tự

```
☐ STR1 DB 'string'
```

☐ STR2 DB 73h, 74h, 72h, 69h, 6Eh, 67h

☐ STR3 DB 73h, 74h, 'r', 'i', 6Eh, 67h

- Hằng có tên
 - ☐ Có thể khai báo hằng ở trong chương trình
 - ☐ Thường được khai báo ở đoạn dữ liệu
 - ☐ Ví dụ:

```
⇒ CR EQU 0Dh ;CR là carriage return
```

⇒LF EQU 0Ah; LF là line feed

⇒ CHAO EQU 'Hello'

⇒ MSG DB CHAO, `\$'

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
 - ☐ Cú pháp của chương trình hợp ngữ
 - □ Dữ liệu cho chương trình
 - □ Biến và hằng
 - ☑ Khung của một chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

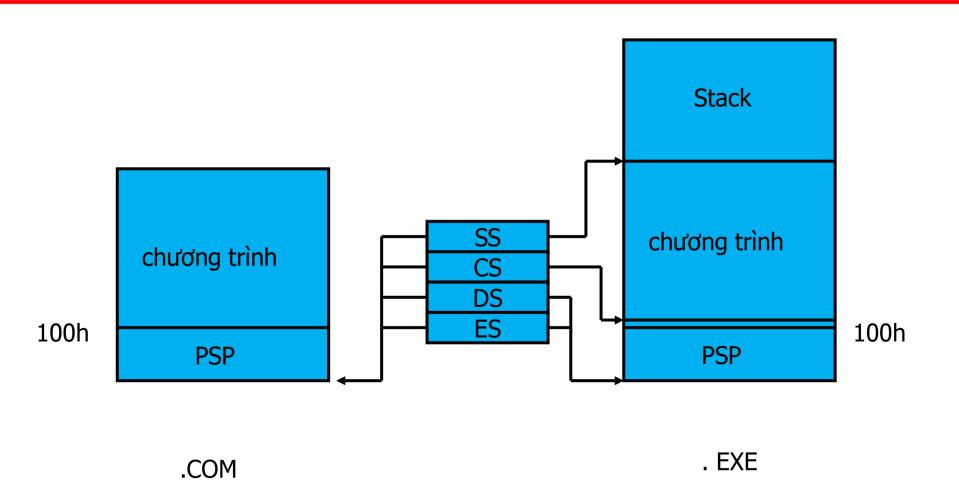
- Khai báo quy mô sử dụng bộ nhớ
 - ☐ .MODEL Kiểu kích thuớc bộ nhớ
 - ☐ Ví dụ: .Model Small

Kiểu	Mô tả
Tiny (hẹp)	mã lệnh và dữ liệu gói gọn trong một đoạn
Small (nhỏ)	mã lệnh nằm trong 1 đoạn, dữ liệu 1 đoạn
Medium (tB)	mã lệnh nằm trong nhiều đoạn, dữ liệu 1 đoạn
Compact (gon)	mã lệnh nằm trong 1 đoạn, dữ liệu trong nhiều đoạn
Large (lớn)	mã lệnh nằm trong nhiều đoạn, dữ liệu trong nhiều đoạn, không có mảng nào lớn hơn 64 K
Huge (đồ sộ)	mã lệnh nằm trong nhiều đoạn, dữ liệu trong nhiều đoạn, các mảng có thể lớn hơn 64 K

Khai báo đoạn ngăn xếp
 □ Stack kích thuớc (bytes)
 □ Ví dụ:
 □ Stack 100 ; khai báo stack có kích thước 100 bytes
 □ Giá trị ngầm định 1KB
 Khai báo đoạn dữ liệu:
 □ Data
 □ Khai báo các biến và hằng

Khai báo đoạn mã

☐ .Code

Khung của chương trình hợp ngữ để dịch ra file .EXE

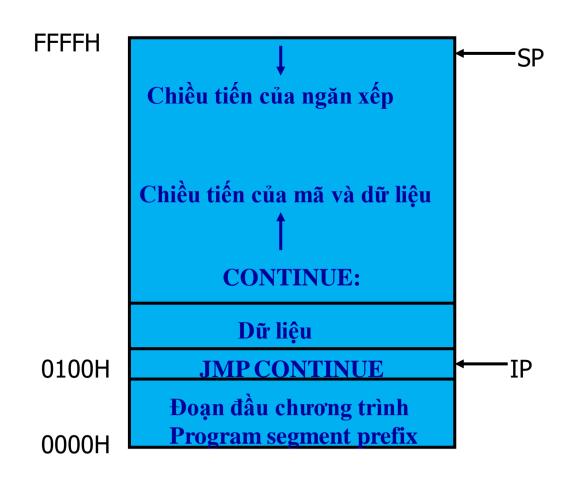
```
Small
.Model
.Stack
        100
.Data
        ;các định nghĩa cho biến và hằng
.Code
MAIN
        Proc
        ;khới đầu cho DS
        MOV AX, @data
        MOV
                DS, AX
        ;các lệnh của chương trình
        ;trở về DOS dùng hàm 4CH của INT 21H
        MOV
                AH, 4CH
        INT
                21H
MAIN
        Endp
        ;các chương trình con nếu có
END MAIN
```

Chương trình Hello.EXE

```
.Model
           Small
.Stack
           100
.Data
           CRLF
                       DB
                                   13,10,'$'
           MSG
                       DR
                                   'Hello! $'
.Code
MAIN
           Proc
            :khới đầu cho DS
           MOV
                       AX, @data
           MOV
                       DS.AX
           :về đầu dòng mới dùng hàm 9 của INT 21H
           MOV
                       AH,9
           LEA
                       DX, CRLF
           INT
                       21H
           ;Hiển thị lời chào dùng hàm 9 của INT 21H
           MOV
                       AH,9
           LEA
                       DX, MSG
           INT
                       21H
            ;về đầu dòng mới dùng hàm 9 của INT 21H
           MOV
                       AH,9
           LEA
                       DX, CRLF
           INT
                       21H
           ;trở về DOS dùng hàm 4CH của INT 21H
           MOV
                       AH, 4CH
           INT
                       21H
MAIN
           Endp
           END MAIN
```

Khung của chương trình hợp ngữ để dịch ra file .COM

```
.Model
       Tiny
.Code
       ORG 100h
START: JMP
               CONTINUE
       ;các định nghĩa cho biến và hằng
CONTINUE:
MAIN
       Proc
       ;các lệnh của chương trình
               20H ;trở về DOS
       INT
MAIN
       Endp
       ;các chương trình con nếu có
END START
```


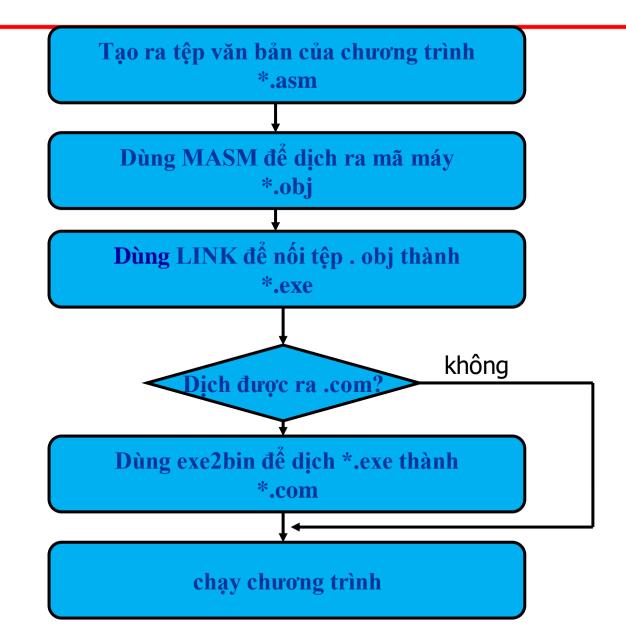
Chương trình Hello.COM

```
.Model
          Tiny
.Code
          ORG
                    100H
START: JMP CONTINUE
          CRLF
                    DB
                              13,10,'$'
          MSG
                    DB
                              'Hello! $'
CONTINUE:
MAIN
          Proc
          ;về đầu dòng mới dùng hàm 9 của INT 21H
          MOV
                    AH,9
          LEA
                    DX, CRLF
          INT
                    21H
          ;Hiển thị lời chào dùng hàm 9 của INT 21H
          MOV
                    AH.9
          LEA
                    DX, MSG
                    21H
          INT
          ;về đầu dòng mới dùng hàm 9 của INT 21H
          MOV
                    AH,9
          LEA
                    DX, CRLF
          INT
                    21H
          ;trở về DOS
          INT
                    20H
MAIN
          Endp
          END CTADT
```

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

Cách tạo một chương trình hợp ngữ

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
 - ☐ Cấu trúc lưa chon
 - ☐ Cấu trúc lặp
- Một số chương trình cụ thể

Cấu trúc lựa chọn If-then

- If (điều_kiện) then (công_việc)
- Ví dụ: Gán cho BX giá trị tuyệt đối của AX

```
; If AX<0
CMP AX, 0 ; AX<0 ?
JNL End_if ; không, thoát ra

; then
NEGAX
End_if: MOV BX, AX ;gán
```

Cấu trúc lựa chọn If-then-else

- If (điều_kiện) then (công_việc1) else (công_việc2)
- Ví dụ: if AX<BX then CX=0 else CX=1

```
; if AX<BX
CMP AX, BX ; AX<BX ?
JL Then_ ; đúng, CX=0

;else
MOV CX, 1 ; sai, CX=1
JMP End_if
Then_: MOV CX, 0;
End_if:
```

Cấu trúc lựa chọn case

```
• case Biểu thức
```

```
Giá trị 1: công việc 1
Giá trị 2: công việc 2
```

Giá trị N: công việc N

End Case

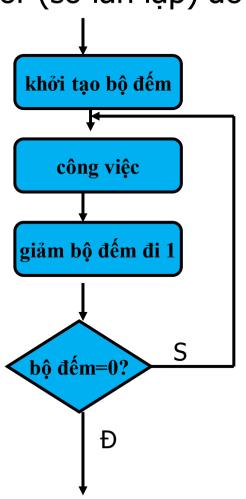
Ví dụ:

```
Nếu AX<0 thì CX=-1
Nếu AX=0 thì CX=0
Nếu AX>0 thì CX=1
```

```
CMP
             AX, 0
   JL
             AM
                     ; AX<0
   JE
             Khong
                    : AX=0
             DUONG ; AX>0
   1G
AM: MOV
              CX, -1
              End case
    JMP
Khong: MOV
             CX, 0
      JMP
              End case
DUONG: MOV
              CX, 1
End_case:
```

Cấu trúc lặp FOR-DO

for (số lần lặp) do (công việc)

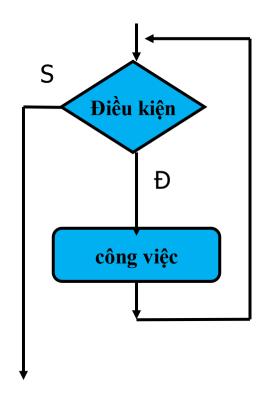

ví dụ: Hiển thị một dòng ký tự \$ trên màn hình

MOV CX, 80 ; số lần lặp
MOV AH,2 ; hàm hiển thị
MOV DL,'\$' ; DL chứa ký tự cần hiển thị
HIEN: INT 21H ; Hiển thị
LOOP HIEN
End_for

Cấu trúc lặp While-DO

while (điều kiện) do (công việc)

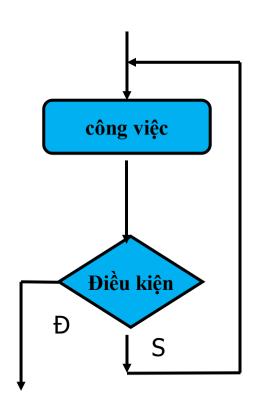

ví dụ: đếm số ký tự đọc được từ bàn phím, khi gặp ký tự CR thì thôi

XOR CX, CX ;CX=0MOV AH.1 ;hàm đọc ký tự từ bàn phím TIEP: INT 21H ; đọc một ký tự vào AL ; đọc CR? **CMP AL, 13** JE End while ; đúng, thoát ; sai, thêm 1 ký tự vào tổng INC CX ; đọc tiếp TIEP **JMP** End while:

Cấu trúc lặp Repeat-until

Repeat (công việc) until (điều kiện)

ví dụ: đọc từ bàn phím cho tới khi gặp ký tự CR thì thôi

MOV AH,1 ;hàm đọc ký tự từ bàn phím
TIEP:

INT 21H ; đọc một ký tự vào AL

CMP AL, 13 ; đọc CR?

JNE TIEP ; chưa, đọc tiếp
End_:

Lập trình hợp ngữ với 8086

- Giới thiệu khung của chương trình hợp ngữ
- Cách tạo và chạy một chương trình hợp ngữ trên máy IBM PC
- Các cấu trúc lập trình cơ bản thực hiện bằng hợp ngữ
- Một số chương trình cụ thể

Xuất nhập dữ liệu

2 cách: ☐ Dùng lênh IN, OUT để trao đổi với các thiết bị ngoại vi ⇒ phức tạp vì phải biết địa chỉ cổng ghép nối thiết bị ⇒ Các hê thống khác nhau có địa chỉ khác nhau ☐ Dùng các chương trình con phục vụ ngắt của DOS và BIOS ⇒ đơn giản, dễ sử dung ⇒ không phu thuộc vào hệ thống Ngắt 21h của DOS: ☐ Hàm 1: đọc 1 ký tự từ bàn phím ⇒ Vào: AH=1 ⇒ Ra: AL=mã ASCII của ký tự, AL=0 khi ký tự là phím chức năng ☐ Hàm 2: hiện 1 ký tự lên màn hình ⇒ Vào: AH=2 DL=mã ASCII của ký tự cần hiển thị ☐ Hàm 9: hiện chuỗi ký tự với \$ ở cuối lên màn hình ⇒ Vào: AH=9 DX=địa chỉ lệch của chuỗi ký tự cần hiẻn thị ☐ Hàm 4CH: kết thúc chương trình loại .exe ⇒ Vào: AH=4CH

Một số chương trình cụ thể

- Ví dụ 1: Lập chương trình yêu cầu người sử dụng gõ vào một chữ cái thường và hiển thị dạng chữ hoa và mã ASCII dưới dạng nhị phân của chữ cái đó lên màn hình
 - ☐ Ví du:
 - ⇒ Hay nhap vao mot chu cai thuong: a
 - ⇒ Mã ASCII dưới dạng nhị phân của a la: 11000001
 - ⇒ Dang chu hoa cua a la: A
- Ví dụ 2: Đọc từ bàn phím một số hệ hai (dài nhất là 16 bit), kết quả đọc được để tại thanh ghi BX. Sau đó hiện nội dung thanh ghi BX ra màn hình.
- Ví dụ 3: Nhập một dãy số 8 bit ở dạng thập phân, các số cách nhau bằng 1 dấu cách và kết thúc bằng phím Enter. Sắp xếp dãy số theo thứ tự tăng dần và in dãy số đã sắp xếp ra màn hình.

Một số chương trình cụ thể

- Ví dụ 4: Viết chương trình cho phép nhập vào kích thước M*N và các phần tử của một mảng 2 chiều gồm các số thập phân 8 bit.
 - ⇒ Tìm số lớn nhất và nhỏ nhất của mảng, in ra màn hình
 - ⇒ Tính tổng các phần tử của mảng và in ra màn hình
 - ⇒ Chuyển thành mảng N*M và in mảng mới ra màn hình

```
Hãy nhập giá trị M=

Hãy nhập giá trị N=

Nhập phần tử [1,1]=

Nhập phần tử [1,2]

.....

Số lớn nhất là phần tử [3,4]=15

Số nhỏ nhất là phần tử [1,2]=2

Tổng=256
```

PHU LUC

Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Các chế độ địa chỉ của 8086
 - ☐ Chế độ địa chỉ thanh ghi
 - ☐ Chế độ địa chỉ tức thì
 - ☐ Chế độ địa chỉ trực tiếp
 - ☐ Chế độ địa chỉ gián tiếp qua thanh ghi
 - ☐ Chế độ địa chỉ tương đối cơ sở
 - ☐ Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số
 - ☐ Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số cơ sở
- Cách mã hoá lệnh của 8086

Chế độ địa chỉ thanh ghi (Register Addressing Mode)

- Dùng các thanh ghi như là các toán hạng
- Tốc độ thực hiện lệnh cao
- Ví du:
 - ☐ MOV BX, DX; Copy nôi dung DX vào BX
 - ☐ MOV AL, BL; Copy nội dung BL vào AL
 - ☐ MOV AL, BX; không hợp lệ vì các thanh ghi có kích thước khác nhau
 - ☐ MOV ES, DS; không hợp lệ (segment to segment)
 - ☐ MOV CS, AX; không hợp lệ vì CS không được dùng làm thanh ghi đích
 - □ ADD AL, DL ; Công nôi dung AL và DL rồi đưa vào AL

Chế độ địa chỉ tức thì (Immediate Addressing Mode)

- Toán hạng đích là thanh ghi hoặc ô nhớ
- Toán hạng nguồn là hằng số
- Dùng để nạp hằng số vào thanh thi (trừ thanh ghi đoạn và thanh cờ) hoặc vào ô nhớ trong đoạn dữ liệu DS
- Ví dụ:
 - ☐ MOV BL, 44; Copy số thập phân 44 vào thanh ghi BL
 - ☐ MOV AX, 44H ; Copy 0044H vào thanh ghi AX
 - ☐ MOV AL, 'A'; Copy mã ASCII của A vào thanh ghi AL
 - ☐ MOV DS, 0FF0H; không hợp lệ
 - □ MOV AX, 0FF0H;
 - □ MOV DS, AX ;
 - ☐ MOV [BX], 10 ; copy số thập phân 10 vào ô nhớ DS:BX

Chế độ địa chỉ trực tiếp (Direct Addressing Mode)

- Một toán hạng là địa chỉ ô nhớ chứa dữ liệu
- Toán hạng kia chỉ có thể là thanh ghi
- Ví du:
 - ☐ MOV AL, [1234H]; Copy nội dung ô nhớ có địa chỉ DS:1234 vào AL
 - MOV [4320H], CX ; Copy nội dung của CX vào 2 ô nhớ liên tiếp DS: 4320 và DS: 4321

Chế độ địa chỉ gián tiếp qua thanh ghi (Register indirect Addressing Mode)

- Một toán hạng là thanh ghi chứa địa chỉ của 1 ô nhớ dữ liệu
- Toán hạng kia chỉ có thể là thanh ghi
- Ví du:
 - ☐ MOV AL, [BX]; Copy nội dung ô nhớ có địa chỉ DS:BX vào AL
 - ☐ MOV [SI], CL; Copy nội dung của CL vào ô nhớ có địa chỉ DS:SI
 - MOV [DI], AX ; copy nội dung của AX vào 2 ô nhớ liên tiếp DS: DI và DS:
 (DI +1)

Chế độ địa chỉ tương đối cơ sở (Based relative Addressing Mode)

- Một toán hạng là thanh ghi cơ sở BX, BP và các hằng số biểu diễn giá trị dịch chuyển
- Toán hạng kia chỉ có thể là thanh ghi
- Ví du:
 - ☐ MOV CX, [BX]+10; Copy nội dung 2 ô nhớ liên tiếp có địa chỉ DS:BX+10 và DS:BX+11 vào CX
 - ☐ MOV CX, [BX+10]; Cách viết khác của lệnh trên
 - ☐ MOV AL, [BP]+5; copy nội dung của ô nhớ SS:BP+5 vào thanh ghi AL

Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số (Indexed relative Addressing Mode)

- Một toán hạng là thanh ghi chỉ số SI, DI và các hằng số biểu diễn giá trị dịch chuyển
- Toán hạng kia chỉ có thể là thanh ghi
- Ví du:
 - ☐ MOV AX, [SI]+10; Copy nội dung 2 ô nhớ liên tiếp có địa chỉ DS:SI+10 và DS:SI+11 vào AX
 - ☐ MOV AX, [SI+10]; Cách viết khác của lệnh trên
 - ☐ MOV AL, [DI]+5; copy nội dung của ô nhớ DS:DI+5 vào thanh ghi AL

Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số cơ sở (Based Indexed relative Addressing Mode)

- Ví dụ:
 - ☐ MOV AX, [BX] [SI]+8; Copy nội dung 2 ô nhớ liên tiếp có địa chỉ DS:BX+SI+8 và DS:BX+SI+9 vào AX
 - ☐ MOV AX, [BX+SI+8]; Cách viết khác của lệnh trên
 - □ MOV CL, [BP+DI+5]; copy nội dung của ô nhớ SS:BP+DI+5 vào thanh ghi CL

Tóm tắt các chế độ địa chỉ

Chế độ địa chỉ	Toán hạng	Thanh ghi đoạn ngầm định
Thanh ghi	Thanh ghi	
Tức thì	Dữ liệu	
Trực tiếp	[offset]	DS
Gián tiếp qua thanh ghi	[BX]	DS
	[SI]	DS
	[DI]	DS
Tương đối cơ sở	[BX] + dịch chuyển	DS
	[BP] + dịch chuyển	SS
Tương đối chỉ số	[DI] + dịch chuyển	DS
	[SI] + dịch chuyển	DS
Tương đối chỉ số cơ sở	[BX] + [DI]+ dịch chuyển	DS
	[BX] + [SI]+ dịch chuyển	DS
	[BP] + [DI]+ dịch chuyển	SS
	[BP] + [SI]+ dịch chuyển	SS

Bỏ chế độ ngầm định thanh ghi đoạn (Segment override)

- Ví dụ:
 - ☐ MOV AL, [BX]; Copy nội dung ô nhớ có địa chỉ DS:BX vào AL
 - ☐ MOV AL, ES:[BX]; Copy nội dung ô nhớ có địa chỉ ES:BX vào AL

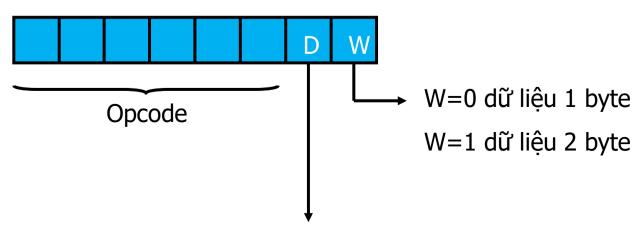
Bộ vi xử lý Intel 8088/8086

- Các chế độ địa chỉ của 8086
- Cách mã hoá lệnh của 8086

Cách mã hoá lệnh của 8086

Opcode MOD-REG-R/M Dịch chuyển Tức thì 1-2 byte 0-2 byte 0-2 byte

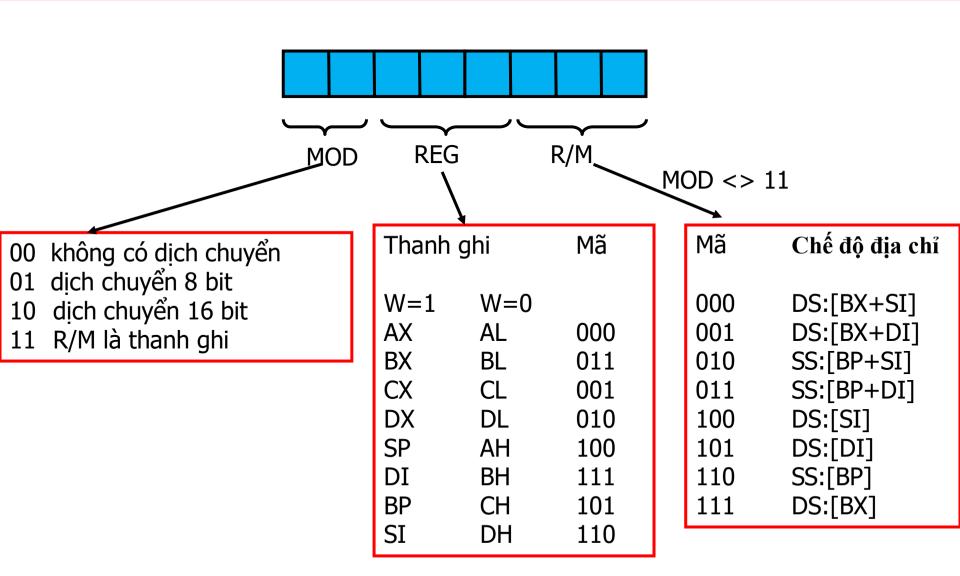
Một lệnh có độ dài từ 1 đến 6 byte

D=1 dữ liệu đi đến thanh ghi cho bởi 3 bit REG

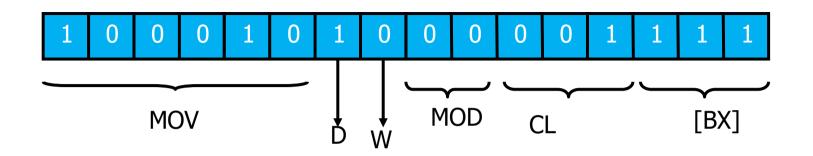
D=0 dữ liệu đi từ thanh ghi cho bởi 3 bit REG

Cách mã hoá lệnh của 8086

Cách mã hoá lệnh của 8086

- Ví dụ: chuyển lệnh MOV CL, [BX] sang mã máy
 - □ opcode MOV: 100010
 - □ Dữ liệu là 1 byte: W=0
 - ☐ Chuyển tới thanh ghi: D=1
 - ☐ Không có dịch chuyển: MOD=00
 - ☐ [BX] nên R/M=111
 - □ CL nên REG=001

Ví dụ 2: chuyển lệnh MOV [SI+F3H], CL sang mã máy